

OCENj/VANjE

Školska dokimologija se bavi pitanjima ispitivanja i procenjivanja učeničkih vaspitno - obrazovnih rezultata u školama. U svim oblicima školskog učenja nastoji da pronađe pravilniju metrijsku vrednost školskih ocena pronalazeći načine pouzdanog merenja učeničkih postignuća.

Dokimolozi su, na osnovu rezultata dokimoloških ispitivanja, utvrdili, da je raspon znanja, koji pokriva nominalno iste ocene u različitim predmetima ili iste vrste i nivoa obrazovanja u različitim školama, toliko veliki i toliko različiti da se može zaključiti kako, jedino upotrebom skale ocena, nastavnik može utvrditi redosled učenika prema njihovim procenjenim rezultatima, a nikako izmeriti ili proceniti njihovo stvarno znanje.

Ocenjivanje učeničkih postignuća je objektivnije u uslovima u kojima su standardi u rasponu od dovoljan do odličan. Da je školsko ocenjivanje znanja zapravo merenje, vidljivo je i po tome što uključuje sve komponente koje nalazimo pri svakom merenju, a to su:

- Predmet ili ono što se meri (učenikova postignuća - uspeh)
- Instrument kojim se meri (sam nastavnik - merilac)
- Tehnika merenja (način ispitivanja i ocenjivanja) i sl.

Dakle, u najširem smislu, ocenjivanje definišemo kao sažetak celokupnog didaktičko-metodičkog, pedagoško-psihološkog, sociološkog i komunikacionog pogleda dostignića u nastavnom procesu.

SVRHA OCENj/VANjA

U kurikulumskom pristupu vaspitnog i obrazovnog procesa ocenjivanjem je potrebno da se:

Osigura učenicima povratna informacija o uspešnosti savladavanja vaspitno – obrazovnog programa;

Osigura nastavnicima povratna informacija o učenikovom napretku. Ne samo da bi se zadovoljio školski zakon i propisi, prema kojima učenik treba da bude redovno ocenjivan, već pre svega zbog potrebe stalnog poboljšanja procesa učenja.

Dobije povratna informacija o uspešnosti poučavanja – o potrebi promene modela procesa učenja, u slučaju slabih rezultata učenika;

Dobije povratna informacija o programu: o primerenosti programskih ciljeva, zadataka i sadržaja (preobimni, prelagani, preteški...)

Proveri primerenost i kvalitet izvora učenja (udžbenici, razni didaktički materijali, radni listovi, radne sveske i sl.)

Dakle, iz sistematsko smisljene provere rezultata učenika, učitelj i roditelj će dobiti višestruke povratne informacije. Nakon analize rezultata kvalitetnije ćemo moći da donešemo savremeniji pristup kako učeniku tako i samom pristupu u nastavnom procesu rada sa učenikom.

Još su Blum injegovi saradnici, razrađujući taksonomiju ciljeva, sve ciljeve raspodelili u dva područja: kognitivno i afektivno. Napomena: u kurikularnom pristupu postavljeni ciljevi se vredniju kroz rezultate učenika (eksterna valorizacija – kojom

nastavnikov rad ocenjuje preko učenika). Vrednuje se samo ono što se utvrđuje kao cilj vaspitno – obrazovnog procesa.

Predlažemo sledeća merila koja smatramo najprimerenijim, iz dosadašnje prakse, u radu sa veroučenicima: elementi praćenja će biti SADRŽAJ VERE, STVARALAŠTVO I KULTURA KOMUNIKACIJE (prema NKPP NKU RKC) koji u sebi sadrže ocenu uspeha na informativnom, afektivnom i delatnom nivou, a razvoj interesa i stavova i nivo motivacije će se OPISNO pratiti i zapisivati u za to primeren prostor.

SADRŽAJ VERE

Ocenom 5 (odličan) ocenićemo onog učenika koji je kadar da sadržaje prepriča (opиše), da ih poveže sa drugim sadržajima, delimično objasni i navede situacije iz života;

Ocenom 4 (vrlo dobar) ocenićemo onog učenika koji je kadar da prepriča sadržaje, delimično ih poveže sa drugim sadržajima i u osnovnim crtama ih objasni;

Ocenom 3 (dobar) ocenićemo onog učenika koji je kadar da delimično prepriča (opиše) sadržaje, a tek u osnovnim crtama ga poveže sa drugim sadržajima;

Ocenom 2 (dovoljan) ocenićemo onog učenika koji je kadar u osnovnim crtama da prepriča sadržaj;

STVARALAŠTVO

Ocenom 5 (odličan) ocenićemo onog učenika koji je kadar pokazati veoma razvijene sposobnosti stvaralačkog izražavanja i da je kadar delimično objasniti sadržaj. Na najvećem nivou su pismeni, scenski, muzički i likovni oblik izražavanja. Svoje sposobnosti učenik samostalno i veoma dobro koristi u izražavanju sadržaja vere na veronaučnom susretu.

Ocenom 4 (vrlo dobar) ocenićemo onog učenika koji je kadar pokazati svoje razvijene sposobnosti stvaralačkog izražavanja, međutim delimično i nedovoljno ih koristi. Na učiteljev podsticaj se prepušta stvaralačkom izražavanju - stvaranju.

Ocenom 3 (dobar) ocenićemo onog učenika koji uglavnom ima razvijene sposobnosti stvaralačkog izražavanja i koji je kadar da na prosečnom nivou pokaže svoju kreativnost. Koristi se sa samo dobro usvojenim načinima i tehnikama, te nerado koristi kreativni rad.

Ocenom 2 (dovoljan) ocenićemo onog učenika koji je kadar da delimično iskaže svoju kreativnost, a stavralačko izražavanje mu je na slabo razvijenom nivou. Pokazuje slabo zanimanje i interes za takav način rada, te ga je potrebno često podsticati.

KULTURA KOMUNIKACIJE:

Odličan (5): Učenik izvrsno sarađuje sa ostalim učenicima i učiteljem. Aktivno učestvuje u nastavnom procesu, zaiteresovan za rad, traži izazove, pažljivo sluša, ljubazan prema drugima. Primernim ponašanjem vrlo pozitivno deluje na ostale učenike. Otvoren za saradnju, razgovor i razumevanje.

Vrlo dobar (4): Učenik dosta dobro sarađuje sa ostalim učenicima i učiteljem. Na času aktivan, ima razvijene sposobnosti slušanja, razgovora, saradnje i pomaganja drugima. Uglavnom se primerno ponaša na času.

Dobar (3): Učenik povremeno ostvaruje saradnju sa drugim učenicima i učiteljem. Ponekad ometa zajednički rad drugih učenika i učitelja.

Dovoljan (2): Učenik gotovo da uopšte ne ostvaruje saradnju sa drugim učenicima i učiteljem. Učenika treba stalno podsticati na pozitivnu verbalnu komunikaciju, često ometa rad, nepristojan...

ОЦЕЊИВАЊЕ

Школска докимологија се бави питањима испитивања и процењивања ученичким васпитно - образовних резултата у школама. У свим облицима школског учења настоји да пронађе правилнију метријску вредност школских оцена проналазећи начине поузданог мерења ученичким постигнућа.

Докимолози су, на основу резултата докимолошких испитивања, утврдили, да је распон знања, који покрива номинално исте оцене у различитим предметима или исте врсте и нивоа образовања у различитим школама, толико велики и толико различити да се може закључити како, једино употребом скале оцена, наставник може утврдити редослед ученика према њиховим процењеним резултатима, а никако измерити или проценити њихово стварно знање.

Оцењивање ученичким постигнућа је објективније у условима у којма су стандарди у распону од довољан до одличан. Да је школско оцењивање знања заправо мерење, видљиво је и по томе што укључује све компоненте које налазимо при сваком мерењу, а то су:

- Предмет или оно што се мери (ученикова постигнућа - успех)
- Инструмент којим се мери (сам наставник - мерилац)
- Техника мерења (начин испитивања и оцењивања) и сл.

Дакле, у најширем смислу, оцењивање дефинишемо као сажетак целокупног дидактичко-методичког, педагошко-психолошког, социолошког и комуникационог погледа достигнића у наставном процесу.

СВРХА ОЦЕЊИВАЊА

У курикулумском приступу васпитног и образовног процеса оцењивањем је потребно да се:

Осигура ученицима повратна информација о успешности савладавања васпитно – образовног програма;

Осигура наставницима повратна информација о учениковом напретку. Не само да би се задовољио школски закон и прописи, према којима ученик треба да буде редовно оцењиван, већ пре свега због потребе сталног побољшања процеса учења.

Добије повратна информација о успешности поучавања – о потреби промене модела процеса учења, у случају слабих резултата ученика;

Добије повратна информација о програму: о примерености програмских циљева, задатака и садржаја (преобимни, прелагани, претешки...)

Провери примереност и квалитет извора учења (уџбеници, разни дидактички материјали, радни листови, радне свеске и сл.)

Дакле, из систематско смишљене провере резултата ученика, учитељ и родитељ ће добити вишеструке повратне информације. Након анализе резултата квалитетније ћемо моћи да донесемо савременији приступ како ученику тако и самом приступу у наставном процесу рада са учеником.

Још су Блум ињегови сарадници, разрађујући таксономију циљева, све циљеве расподелили у два подручја: когнитивно и афективно. Напомена: у

курикуларном приступу постављени циљеви се вреднију кроз резултате ученика (екстерна валоризација – којом наставников рад оцењује преко ученика). Вреднује се само оно што се утврђује као циљ васпитног – образовног процеса.

Предлажемо следећа мерила која сматрамо најпримеренијим, из досадашње праксе, у раду са вероученицима: елементи праћења ће бити САДРЖАЈ ВЕРЕ, СТВАРАЛАШТВО И КУЛТУРА КОМУНИКАЦИЈЕ (према НКПП НКУ РКЦ) који у себи садрже оцену успеха на информативном, афективном и делатном нивоу, а развој интереса и ставова и ниво мотивације ће се ОПИСНО пратити и записивати у за то примерен простор.

САДРЖАЈ ВЕРЕ

Оценом 5 (одличан) оценићемо оног ученика који је кадар да садржаје преприча (опише), да их повеже са другим садржајима, делимично објасни и наведе ситуације из живота;

Оценом 4 (врло добар) оценићемо оног ученика који је кадар да преприча садржаје, делимично их повеже са другим садржајима и у основним цртама их објасни;

Оценом 3 (добр) оценићемо оног ученика који је кадар да делимично преприча (опише) садржаје, а тек у основним цртама га повеже са другим садржајима;

Оценом 2 (довољан) оценићемо оног ученика који је кадар у основним цртама да преприча садржај;

СТВАРАЛАШТВО

Оценом 5 (одличан) оценићемо оног ученика који је кадар показати веома развијене способности стваралачког изражавања и да је кадар делимично објаснити садржај. На највећем нивоу су писмени, сценски, музички и ликовни облик изражавања. Своје способности ученик самостално и веома добро користи у изражавању садржаја вере на веронаучном сусрету.

Оценом 4 (врло добар) оценићемо оног ученика који је кадар показати своје развијене способности стваралачког изражавања, међутим делимично и недовољно их користи. На учитељев подстицај се препушта стваралачком изражавању - стварању.

Оценом 3 (добр) оценићемо оног ученика који углавном има развијене способности стваралачког изражавања и који је кадар да на просечном нивоу покаже своју креативност. Користи се са само добро усвојеним начинима и техникама, те нерадо користи креативни рад.

Оценом 2 (довољан) оценићемо оног ученика који је кадар да делимично искаже своју креативност, а стваралачко изражавање му је на слабо развијеном нивоу. Показује слабо занимање и интерес за такав начин рада, те га је потребно често подстицати.

КУЛТУРА КОМУНИКАЦИЈЕ:

Одличан (5): Ученик изврсно сарађује са осталим ученицима и учитељем. Активно учествује у наставном процесу, заинтересован за рад, тражи изазове, пажљиво слуша, љубазан према другима. Примерним понашањем врло

позитивно делује на остале ученике. Отворен за сарадњу, разговор и разумевање.

Врло добар (4): Ученик доста добро сарађује са осталим ученицима и учителjem. На часу активан, има развијене способности слушања, разговора, сарадње и помагања другима. Углавном се примерно понаша на часу.

Добар (3): Ученик повремено остварује сарадњу са другим ученицима и учителjem. Понекад омета заједнички рад других ученика и учитела.

Довољан (2): Ученик готово да уопште не остварује сарадњу са другим ученицима и учителjem. Ученика треба стално подстицати на позитивну вербалну комуникацију, често омета рад, непристојан...